

Stenius-Kaukonen ym.: Ehdotus laiksi lapsilisälain muuttamisesta

Eduskunnalle

ALOITTEEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Aloite on tarkoitettu rinnakkaisehdotukseksi hallituksen esitykselle perhetuen uudistamista koskeviksi laeiksi (HE 75).

Hallituksen esityksen ensisijainen tarkoitus ei ole perhetuen rakenteen kehittäminen tai yksinkertaistaminen vaan lapsiperheiltä perittävien

verojen lisääminen verovähennykset poistamalla. Tätä hyvitetään osaksi korottamalla lapsilisää. Lapsiperheiden menetykset hallituksen esityksen mukaan ovat noin 700 miljoonaa markkaa. Ehdotamme, että hyvitys suoritetaan täysimääräisenä.

PERUSTELUT

Lapsiperheiden aseman säilyttäminen

Hallituksen esityksen n:o 75 lähtökohtana on ollut valtiontalous eikä suinkaan perhetuen kehittäminen. Siinä kyse ei siis ole aidosta perhetuen rakenteen uudistamisesta vaan lapsiperheiden toimeentulon heikentämisestä.

Se, että hallituksen esityksessä osa verovähennysten poiston aiheuttamista menetyksistä on hyvitetty lapsilisien korotuksina, toteuttaa osaltaan niitä rakenteellisia tavoitteita, joita me olemme perhetuelle asettaneet. Lapsilisä on verovähennyksiä tasa-arvoisempi ratkaisu, sillä vähennysten hyöty riippuu tuloista siten, että suurimman hyödyn saavat suurituloisimmat.

Esitämme, että lapsilisää korotettaisiin vielä noin 150 markalla ensimmäisestä ja noin 50 markalla toisesta lapsesta kuukaudessa, sillä yksi- ja kaksilapsiset perheet menettäisivät hallituksen esityksessä eniten. Koska yksilapsiset yksinhuoltajaperheet menettäisivät kaikkein eniten, ehdotamme myös yksinhuoltajalle maksettavan lapsilisän korottamista ehdotetusta 160 markasta 200 markkaan kuukaudessa.

Perheet, joissa on 17-vuotias lapsi, jäisivät

kokonaan korvausta vaille, koska kunnallisverotuksen lapsivähennys on myönnetty alle 18-vuotiaista lapsista, mutta lapsilisää ehdotetaan maksettavaksi vain alle 17-vuotiaista lapsista. Ehdotamme lapsilisän maksamista 18-vuotiaaksi saakka kuitenkin niin, että lapsilisää ei maksettaisi työttömyyspäivärahan tai lapsilisää suuremman opintotuen saajalle.

Nuorten lapsiperheiden tukeminen nykyisessä työttömyystilanteessa on erityisen tärkeää. Sen vuoksi emme hyväksy sitä, että alle 3-vuotiaiden korotettu lapsilisä poistettaisiin.

Kun elatusvelvolliselta poistuu tuloverosta tehtävä 450 markan vähennysoikeus, ehdotamme sen korvaamista elatusvelvollisille maksettavalla lapsilisällä, joka olisi alkuvaiheessa 150 markkaa kuukaudessa.

Lapsilisien tulosisällönsäilyttäminen

Toistuvasti oikeisto, mm. valtiovarainministeri Viinanen, on esittänyt, että lapsilisää ei maksettaisi suurituloisille — valtiovarainministeri ei tosin tuolloin kuitenkaan käsitellyt verovähennysten

nyksiä, jotka eniten hyödyttivät suurituloisia. Lapsilisien poistaminen suurituloisilta saattoi kuulostaa hyvältä ajatukselta, mutta se olisi merkinnyt tarveharkinnan ottamista järjestelmään siihen sisältyvine hallintokustannuksineen, minkä lisäksi siihen tulojen markkamäärään tai tuloalueeseen, jossa lapsilisiä olisi poistunut, olisi todennäköisesti syntynyt erittäin voimakas progressio: lapsilisän jäädessä pois verotus olisi jatkanut kasvuaan.

Lapsilisien tulosidonnaisuus tai muu harkinnanvaraisuus johtaisi lukuisiin tarkistuksiin vuoden aikana tulojen ja tulo-odotusten muuttuessa vuoden aikana useita kertoja ikälisien tai yleisten sopimuskorotusten, lomautusten, työttömyyden, ylitöiden ja muiden ennalta arvaamattomien muutosten takia. Vaikka kansaneläkkeen

lisäosa onkin tulosidonnainen, sen kohdalla enustettavuus on parempi, koska se riippuu vain muista eläketuloista, joiden kehitys on ennakoitavissa, eikä äkillisiä suuria vaihteluja esiinny.

Jos kuitenkin ollaan aidosti huolestuneita suurituloisten liian hyvästä asemasta, se voidaan helposti korjata lisäämällä suurituloisten verotusta. Sen sijaan varsinkin vielä verovähennysten poistuttua lapsilisät tasaavat maksukykyä verotuksessa lapsiperheiden ja muiden perheiden välillä. Lapsilisien rahoitukseen voidaan saada varoja myös pääomatulojen verotusta kiristämällä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että Eduskunta hyväksyisi seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

lapsilisälain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 21 päivänä elokuuta 1992 annetun lapsilisälain (796/92) 1 §:n 1 momentti, 7 § sekä 8 §:n 1 ja 3 momentti seuraavasti:

1 §

Lain tarkoitus ja soveltamisala

Suomessa asuvan alle 18-vuotiaan lapsen elatusta varten maksetaan tämän lain mukaisesti valtion varoista lapsilisiä.

7 §

Lapsilisän määrä

Lapsilisä on 700 markkaa kalenterikuukaudessa.

Edellä 6 §:ssä tarkoitettua lapsilisän nostamiseen oikeutetun henkilön kolmannelta lapsesta lapsilisä on kuitenkin 912 markkaa, neljännessä 1 020 markkaa sekä viidennessä ja jokaisesta seuraavasta lapsesta 1 220 markkaa kalenterikuukaudessa.

Kolme vuotta nuoremasta lapsesta lapsilisä maksetaan korotettuna 107 markalla kalenterikuukaudessa.

Yksinhuoltajan lapsesta lapsilisä maksetaan

korotettuna 200 markalla kalenterikuukaudessa. Yksinhuoltajalla tässä laissa tarkoitetaan henkilöä, joka ei lapsilisän maksukuukauden alkaessa ole avioliitossa tai joka ennen maksukuukauden alkua on muuttanut puolisostaan erilleen yhteiselämän lopettamiseksi. Yksinhuoltajana ei kuitenkaan pidetä henkilöä, joka avioliittoa solmitta jatkuvasti elää yhteisessä taloudessa avioliitonomaisissa olosuhteissa toisen henkilön kanssa.

Jos lapsi on 11 §:n 1 momentissa tarkoitettulla tavalla laitostai perhehoidossa ja lapsilisä maksetaan kunnalle taikka jos lapsilisä 12 §:n 1 momentin nojalla maksetaan lapselle itselleen, lapsilisä on 700 markkaa kalenterikuukaudessa. Yksinhuoltajan lapsesta lapsilisä kuitenkin maksetaan korotettuna 200 markalla kalenterikuukaudessa.

Lapsilisä elatusvelvolliselle, joka on suorittanut lapsen elatusta koskevan lainsäädännön mukaisella sopimuksella tai tuomiolla vahvistettua elatusapua, on 150 markkaa kalenterikuukaudelta.

8 §

Maksamisaika

Lapsilisä maksetaan sitä seuraavan kalenterikuukauden alusta, jonka kuluessa lapsi on syntynyt tai oikeus lapsilisään alkanut, sen kalenterikuukauden loppuun, jonka kuluessa lapsi täyttää 18 vuotta.

— — — — —

Lapsilisää ei makseta siltä kalenterikuukaudelta, jolta lapsi saa kansaneläkelain (347/56) mukaista työkyvyttömyyseläkettä, työttömyysturvalain (602/84) mukaista työttömyyspäivärahaa tai opintotukilain (28/72) mukaista lapsilisää suurempaa opintorahaa.

Voimaantulosäännös

(Kuten hallituksen esityksessä n:o 75)

Helsingissä 3 päivänä kesäkuuta 1993

Marjatta Stenius-Kaukonen
Outi Ojala
Pekka Leppänen

Esko Helle
Iivo Polvi
Esko-Juhani Tennilä

Eila Rimmi
Claes Andersson
Sulo Aittoniemi

